

7-11

Kertomus matkasta Lounais-Suomen tutkimusaseman päärakennukseen, entiseen Saaren kartanoon Mietoisissa 25.10.1988

Paikalla arkkitehti Pekka Hakala ja kaksi suunnittelijaa Turun piirirakennustoimistosta sekä Ulla Rahola museovirastosta.

Saaren kartanon päärakennus on kustavilaistyylinen vuorattu hirsirakennus. Rakennuksen suunnitteli Turun kaupungin rakennusmestari Fr. Chr. Schröder vuonna 1777 ja rakennus valmistui 1779. Rakennuksen arvoa lisäävät sen alla olevat oletettavasti keskiaikaiset holvatut kellarit. Saaren kartano siirtyi vuonna 1958 Lounais-Suomen koeaseman käyttöön.

Rakennuksen sisätilat on täydellisesti uusittu 1960-luvulla. Tällöin poistettiin mm. kolmipeiliset ovet ja kaakeliuunit, joista vain yksi pylväsuuni on jäljellä. Samassa yhteydessä seinät on levytetty ja pintamateriaalit uusittu. Rakennus sisältää asunnon sekä toimistotiloja. Yläkertaan on rakennettu majoitustiloja wc:ineen.

Nyt tehtävässä korjauksessa on tarkoitus lisätä työntekijöiden työmukavuutta sisustamalla pohjoispäättyyn kahvihuone, sekä rakentamalla sisääntuloaulaan uudet wc:t. Samalla aulasta yläkertaan johtavat portaat siirretään alkuperäiselle paikalleen seinän vierustalle. Yläkerran nykyään avoin porrashalli tehdään suljetuksi ja lämmöneristetään.

Suunniteltu korjaus on luonteeltaan entistävä : sisääntuloaulan hahmo palautetaan ennalleen, symmetriseksi. Entisten komeroiden paikalle rakennetaan wc:t, toisen wc:n oven yläpuolelle palautetaan siinä alunperin olleen ikkunan muotoinen ikkuna, kuitenkin ilman väljakoa. Lasikuistin ja sisääntuloaulan välinen seinä avataan lasiseksi. Kahvihuoneen sijoitus ei riko nykyistä huonejärjestystä.

Kellari, joka on rakennuksen arvokkain osa, vaikutti käydessä kostealta ja lämpimältä. Holvin laet olivat ohuen vihreän hoomen peitossa. Talonmiehen mukaan kellari ei ole enää pitkään aikaan toiminut kellarina : kesäisin auki pidettävistä tuuletusaukoista huolimatta kellari on kesäisin lämmin ja jäätyy talvisin - ellei sitä lämmitetä puhaltimella. Rakennuksen kellariholveja vasten oleva välipohja on betonirakenteinen (holvi/hiekka / laatta) ja vesijohdot kulkevat laatan sisällä. Kellariin sijoitettu öljylämmityskattila tihkuu jonkinverran lämpöä. Piirirakennustoimisto lupasi tarkkailla kellarin kosteutta ja lämpötilaa jatkossa. Nyt tehtävän korjauksen yhteydessä kellarista poistetaan sinne sijoitettu myrkkyyvarasto.

Rakennus on maalattu ainakin vuonna 1967. Seinät ovat keltaiset, ikkunoiden kehät ja kehyslaudat sekä kuistin seinäpilastarit valkoiset. Sokkeli on maalattu harmaalla muovimaalilla,

myös seinämaali vaikutti lateksilta. Nykyisen maalipinnan ikää paikallaolijat eivät osanneet sanoa. Ulkoapäin rakennus on melko hyvässä kunnossa. Kuistin betonikaide sekä porraskelmat ovat rapautuneet, kuistin pohjoisnurkassa on lahovaurioita (syöksytorvi puuttuu). Pohjoispäädyssä, ikkunan läheisyydessä seinän alaosassa on selittämätön laho, joka aivan ilmeisesti johtuu sisäpuolisesta kosteudesta (yläkeran vuotava patteri?). Piirirakennustoimisto lupasi selvittää vaurion syyn.

Lopuksi kävimme vielä katsomassa viime vuosisadan lopulla rakennetun kivinavetan siipeä, jonka tiiliholvi oli perustusten liikkumisen takia haljennut. Tutkimuskeskus kaavailee rakennukseen uutta myrkkyyvarastoa ja haluaisi korjata vaurion, jos mahdollista. Heikki Hänninen ottaa Turkuun yhteyttä ko. asiassa.

Helsingissä 15.11.1988

Ulla Rahola